Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Església de Santa Maria de Talamanca

Talamanca

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Plaça de l'Església, 08279 Talamanca
Emplaçament	Plaça de l'Església, Talamanca 08279

Coordenades:

Latitud:	41.73798
Longitud:	1.97721
UTM Est (X):	414948
UTM Nord (Y):	4621191

Classificació

Número de fitxa	08277-2
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic Modern
Segle	XII-XVIII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPA (Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya) Núm.17241
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic. Carrer Santa Maria 1, 08500 Vic
Autoria de la fitxa	Quim Serdà Manau
Data de registre de la fitxa:	dj., 10/05/2007 - 02:00

Descripció

Es tracta d'un edifici romànic que malgrat l'ampliació del creuer i alguns altres afegitons, encara conserva íntegra la seva estructura primitiva, corresponent a una obra de final del segle XII. L'església és de planta de creu llatina, que determina una estructura de nau única, capçada a llevant per un absis semicircular i ampliada amb dues capelles laterals rectangulars, situades a l'inici dels seus murs i disposades a manera de creuer. Els murs frontals de les capelles són delimitats per una cornisa horitzontal, on s'acaba l'àmplia teulada de dos vessants que cobreix la nau principal i el transsepte. Aquest mateix sistema també fou aplicat a les noves capelles, augmentant la superfície del teulat. L'aspecte interior de l'església és molt endreçat i només és desaparençat per l'acoblament d'un cor modern i per l'arrebossat encastat a la volta de la nau. L'absis és cobert amb volta de quart d'esfera, feta amb blocs de pedra que s'enfilen tot formant semicercles concèntrics, i d'aspecte força groller. Un ressalt, cobert amb volta de mig punt, fa la degradació de la nau amb l'absis. Les dues capelles del transsepte van cobertes amb voltes, perpendiculars a la nau i més baixes, fetes amb petits carreus ben carejats i disposats ordenadament en filades. La nau principal és coberta amb volta de canó de mig punt i reforçada amb dos arcs torals, és revestida de guix i ornamentada amb pintures modernes. Totes aquestes voltes i les arcades, arrenquen d'una cornisa escociada que, tret del mur frontal, ressegueix tot el perímetre del temple. Les dues capelles laterals comuniquen amb la nau per mitjà de dos arcs adovellats. L'aspecte exterior de l'església és molt endreçat. L'aparell és de grossos blocs de pedra ben tallats i polits, disposats ordenadament en filades i a trencajunt, donant aspecte de gran solidesa, accentuada per uns contraforts. La il·luminació del temple és molt bona; tenim la finestra absidial i finestres situades als frontals de les capelles, a més de tres rosetons, dos als laterals de l'església i l'altre, en forma de gran rosassa al mur frontal de l'edifici. L'única finestra que té doble esqueixada és la de l'absis, les de les capelles són espitllerades. La decoració externa és molt simple, solament hi ha un fris d'arcuacions cegues a l'absis i s'ha col·locat, en una cornisa llisa sostinguda per mènsules, la part superior dels murs del transsepte i la nau, així com a les capelles modernes. El mur de ponent no té aquesta cornisa, n'hi ha una altra d'acabada amb angles arrodonits, sota la qual s'estén un fris de dents de serra que, com la cornisa, és limitat pels contraforts situats als angles d'aquest mur. En aquesta mateixa façana hi ha oberta una bonica portalada ornada amb capitells esculturats i amb una arquivolta treballada. Del seu cimal emergeix el campanar, que ara és de torre quadrada (originàriament era una espadanya de dues obertures d'arcs de mig punt adovellats). Un element destacable és la finestra de l'absis, de proporcions força remarcables, de doble esqueixada, i formada per tres arcades altes i estretes, coronades amb arcs de mig punt i en degradació, fetes amb dovelles polides i molt ben disposades. Els sotarcs de la primera i de la tercera, fins a la base dels brancals són ornats amb botons florals, mentre que la segona arquivolta és llisa. El portal, presenta una estructura molt senzilla de dos arcs de mig punt adovellats i en degradació, que arrenquen d'una imposta decorada amb atapeïments de fulles distribuïdes en un sol rengle, en posició vertical i juxtaposades, les de l'esquerra mostren formes més estilitzades. A l'intradós dels arcs gira una arquivolta esculpida amb entrellaçaments de vímets, la qual es recolza sobre dues columnes llises coronades per capitells esculturats amb elements vegetals. Tots dos capitells presenten dos pisos superposats de fulles. JUNYENT, MAZCUÑAN (1984:502-503)

Observacions:

Provinent d'aquesta església i ara guardat en una col·lecció particular, encara es conserva un capitell pre-romànic, que fa 35 cm d'alçada i que és esculpit amb caulicles que s'entrellacen al mig de les cares. Aquest capitell és, segons els estudiosos, un dels millors exemples de tipus omeia de la comarca. SITJES (1985:49) També van ser recuperats el 1984 diversos fragments de dos sepulcres que hi havia encastats en el paviment de davant de l'església de Talamanca i en unes parets properes a la mateixa -avui al Museu Comarcal de Manresa-. (Fitxa 155)

Història

L'església de Santa Maria de Talamanca ha estat l'església parroquial del poble i del terme des dels seus remots inicis. La seva existència es troba estretament lligada a la repoblació, a la fundació del castell i a l'aparició dels primers habitants medievals. L'església apareix esmentada el 1038 quan es jurà un testament sagramental sobre l'altar consagrat de Sant Pere situat a l'església de Santa Maria de Talamanca. El 1211 es documenta l'altar de santa Maria i el 1294 el de sant Joan. La funció parroquial no es confirma fins abans del 1154. L'edifici primitiu devia ser una esglesiola d'una sola nau, petita i de fusta, sense cap mena de decoració. Aquesta construcció tan senzilla fou substituïda el segle XII per l'actual edifici romànic, que quedà consagrat el 1183, ja que aquest any és documentada una donació de cent sous per a la dedicació del temple. Durant el segle XVIII es feren unes ampliacions convertint l'església d'una nau a tres, però les laterals més curtes. BENET (1984:502)

Bibliografia

AA.DD (1984). El Bages a Catalunya Romànica Vol. XI. Enciclopèdia Catalana, Barcelona. SITJES, Xavier (1985). 'Troballa de sarcòfags d'època romànica', a Dovella núm. 15, Manresa.

